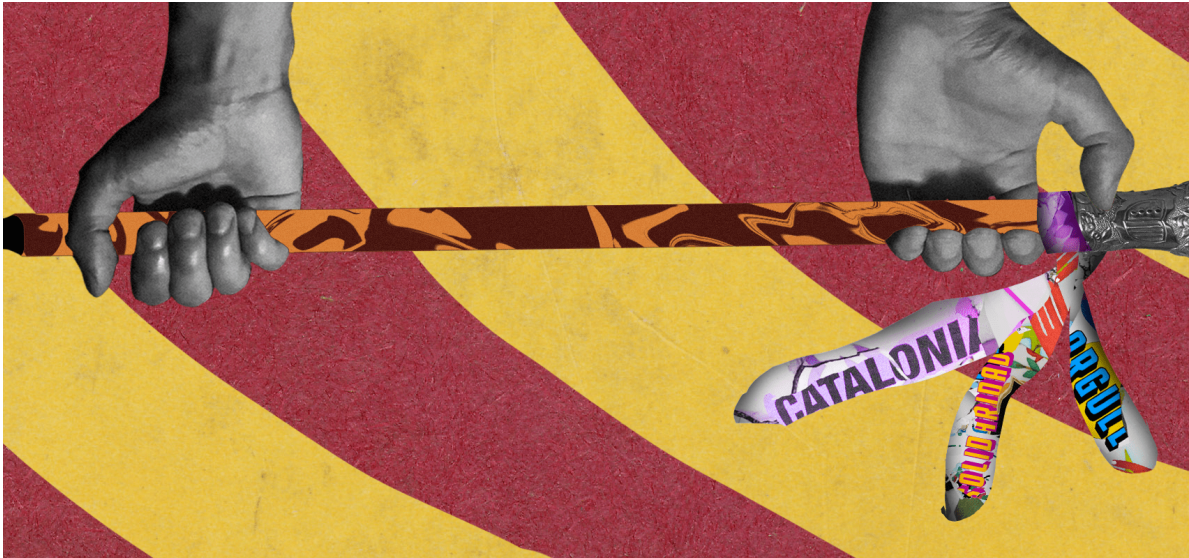

LES COOPERACIONS CATALANES

Solidaritat a fons

Isidre Pineda

Il·lustració: [Hansel Obando](#)

Catalunya sempre ha estat un gran país solidari, especialment des dels pobles i ciutats. Per parlar de la cooperació municipalista hem de remuntar-nos a principis dels anys 80, quan un grup d'entitats va impulsar la recollida de signatures per demanar a l'estat espanyol que complís amb la recomanació de Nacions Unides de destinar el 0,7% del PIB a la cooperació internacional. L'èxit que va suposar aquella campanya a nivell social va provocar que el juliol de 1986 un grup d'ajuntaments es reunissin a Salt per crear el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD).

La idea d'agrupar diferents consistoris en un mateix espai o entitat no només va resultar innovadora a Catalunya; es tractava del primer "Fons" que fomentava la cooperació descentralitzada a l'estat. Posteriorment, durant 1995, el FCCD va impulsar la creació de la Confederació de Fons de Cooperació i Solidaritat al costat del municipalisme basc, valencià, mallorquí o gallec, entre d'altres. Poc després, el 1996, el FCCD va obrir una oficina a Managua que manté fins a dia d'avui i que actua com a punt de referència regional a Centre Amèrica. Sobretot durant els primers anys, va permetre donar resposta als molts agermanaments que diferents municipis catalans van constituir amb pobles i ciutats de Nicaragua. Molts d'ells encara perduren i han establert forts lligams d'amistat entre poblacions, però des de fa uns anys el municipalisme català ha començat a prioritzar amb més força l'àrea centre africana, focalitzant així el Senegal com el país on el FCCD canalitza a dia d'avui més recursos, i on disposa de la segona oficina regional. De fet, en 35 anys d'història, el Fons Català ha treballat en un món canviant que cada vegada ha esdevingut més complex, però des de llavors s'ha convertit en una organització

municipalista de referència formada per més de 300 ajuntaments catalans, organitzacions i ens supramunicipals que compartim l'ideal de construir un ordre global més just.

Finançament de projectes

Aquesta idea romàntica es tradueix en l'acció concreta de destinar una part dels nostres pressupostos a impulsar accions de Cooperació al Desenvolupament amb diversos pobles dels països més desfavorits. Des de fa més de 30 anys hem finançat milers de projectes i hem donat resposta a centenars d'emergències humanitàries arreu del món, tot construint economies d'escala i generant coneixement des de la pràctica municipalista. En aquest sentit, tenim una missió ferma: promoure, defensar i contribuir a la millora de la cooperació al desenvolupament, i ho fem des de la transversalitat del municipalisme català i amb l'horitzó d'assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

D'aquesta manera, després de més de tres dècades de trajectòria, el Fons Català ha vist com la societat catalana creixia i evolucionava amb noves inquietuds i diferents necessitats. També ho han fet els seus consistoris i administracions locals, que cada vegada presten més serveis a la ciutadania. En aquest sentit, el Fons s'ha convertit sobretot en una eina útil per als seus socis per tal de canalitzar les polítiques de cooperació al desenvolupament gràcies a la seva experiència i una major agilitat de gestió que un sector públic que conviu amb una creixent i preocupant burocratització. A més, el fet de connectar tants ajuntaments i administracions locals també permet generar punts de trobada i projectes conjunts a través d'una xarxa imprescindible de municipis solidaris.

Des de fa més de 30 anys, el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament permet generar punts de trobada i projectes conjunts a través d'una xarxa imprescindible de municipis solidaris

S'ha de tenir present que el món municipal acostuma a ser el més infravalorat, malgrat la importància de les polítiques públiques de proximitat. La subsidiarietat, com a principi bàsic de la Ciència Política, és i hauria de ser sempre la regla d'or de l'administració pública. Per això calen recursos, suport i especialment confiança cap als ajuntaments catalans per desenvolupar tasques tan diverses i complexes com els municipis que representem. Parlar de política exterior dels municipis i de les regidories de cooperació al desenvolupament ens pot semblar, des de la curta distància, contradictori a les polítiques de proximitat. Calen ajuntaments valents que impulsin projectes de cooperació al desenvolupament en ple segle XXI? La resposta és clara i rotunda: sí!

El rol dels ajuntaments

Els mateixos ajuntaments, dins de la llibertat de moviments que tenen i les moltíssimes accions que impulsen, són molt menys esclaus de les grans polítiques econòmiques i els interessos d'Estat que influeixen en l'acció exterior global. És per això que un alcalde o alcaldessa pot expressar la seva opinió sincera i fins i tot menys condicionada sobre conflictes històrics, com per exemple els del Sàhara Occidental o Palestina, sense por a la resposta airada o les represàlies que puguin tenir els estats poderosos com seria el cas del Marroc o Israel.

La cooperació municipalista és, doncs, una de les més honestes i convençudes, i fins i tot una de les més pures i ideològiques des del punt de vista de l'administració pública. És evident, però, que quan aquesta s'alinea amb la de l'administració nacional, el potencial transformador al terreny creix exponencialment, i per això aquestes dues cares de la moneda sempre és millor que treballin conjuntament.

Al municipalisme solidari el que més li agrada és treballar al terreny, amb la gent, amb les administracions locals i també amb les contraparts dels països del sud. D'altra banda, el llenguatge de les alcaldies sempre ha estat el de detectar necessitats i trobar la manera de solucionar-les, sovint a través de fórmules creatives a causa de les dificultats pressupostàries que sempre estrenyen els ajuntaments. Aquesta és l'essència municipalista que impregna les regidories de cooperació i que acaba convertint-se probablement en el seu gran punt fort.

Encara cal seguir estenent la febre solidària a molts pobles i ciutats, que veuen amb preocupació una altra vegada com es planta davant nostre una nova crisi socioeconòmica pels efectes derivats de la pandèmia.

Cal ser conseqüents i no cometre els mateixos errors que vam cometre com a societat ara fa una dècada. De la mateixa manera que en el seu dia vam oblidar el jovent amb taxes d'atur juvenil escandaloses o amb una fuga de talents inassumible que encara cal revertir, també cal assumir els pressupostos de cooperació al desenvolupament com a prioritaris, apostant per l'acció solidària com a fórmula per combatre la crisi global. Cal voluntat i determinació política per establir com a prioritari el ja vell '0,7%' com a vacuna a l'expressió "primer els de casa", que només denota un populisme massa simple per a pobles i ciutats on conviuen desenes de ciutadans i ciutadanes de diferents nacionalitats i orígens. Els populismes simplement ens aïllen cap a una societat individualista i xenòfoba que tanca els ulls davant la complexitat del món global.

Cal assumir els pressupostos de cooperació al desenvolupament com a prioritaris, apostant per l'acció solidària com a fórmula per combatre la crisi global

Així doncs, un repte important que tenim per afrontar la cooperació del futur és saber explicar la importància que té en els països o les comunitats on treballem. Cal fer atractiva la cooperació al desenvolupament des del punt de vista polític, extraient-ne fins i tot un rèdit electoral, i podem fer-ho sent conscients que el conjunt de la societat catalana és més oberta i empàtica del que podem imaginar-nos. Probablement això és perquè ens sentim properes totes aquelles causes injustes que veiem i que en molts casos sentim com a nostres en considerar-nos, en molts sentits, també una causa injusta i oblidada com a catalans i com a catalanes.

La resposta a la COVID-19

En aquest sentit, davant de les preguntes plantejades en l'estudi d'opinió fet públic a principis de 2021 pel Fons Català de Cooperació al Desenvolupament [1] i que posen xifres al que fins fa poc eren simplement percepcions, constatem que més del 80% de la societat catalana creu que la resposta a la pandèmia ha de ser global i que 7 de cada 10 catalans i catalanes pensa que s'han de dedicar recursos a la cooperació internacional. Aquestes dades, fetes públiques en plena segona onada de la pandèmia de la COVID-19, confirmen l'esperança i la confiança de la ciutadania en el sector, però no es queden només aquí.

Davant la pregunta sobre si la pandèmia afecta més els països desfavorits, la resposta és clara: 3 de cada 4 catalans i catalanes ho pensen. Davant la pregunta sobre si cal garantir el dret a l'asil, la resposta és majoritària: més de la meitat dels catalans i les catalanes (un 56%) defensen que l'Estat Espanyol hauria de garantir i protegir aquest dret per a les persones que es veuen forçades a migrar.

També és cert que el 45% dels enquestats creuen que la societat no està prou conscienciada sobre qüestions de cooperació al desenvolupament, i per molt que l'adhesió a la idea sobre la cooperació sigui ferma, poc més d'un terç dels catalans i les catalanes (35%) coneixen específicament el compromís dels països desenvolupats per destinar un 0,7% del producte interior brut a la cooperació al desenvolupament. Cal, doncs, seguir treballant per difondre aquests missatges amb una mirada més àmplia i sobretot més transversal.

Cooperació i drets humans

L'acció global planteja, a més, molts reptes que el món de la cooperació fa anys que contempla. Si bé l'aposta per la defensa dels drets humans és simplement necessària, sovint en fòrums o reunions del Fons Català debatem i discutim sobre si cal treballar en matèria de cooperació en aquells països o estats on no es respecten els drets fonamentals. La meva opinió sincera és que cal fer cooperació a tot arreu on existeixin desigualtats, sent conscients, però, de la realitat complexa de cada escenari i sense oblidar els dubtes ètics ni perdre mai el sentit crític. I és que seria massa simple defugir la responsabilitat d'una institució amb valors com la que represento guiant-nos només per la puresa ideològica o conceptual. Especialment perquè qui passaria a patir-ne les conseqüències, com sempre, serien les persones més vulnerables, que acaben sent les beneficiades de l'acció directa de

la cooperació. Crec de veritat que les administracions no ens ho podem permetre, i que cal seguir treballant en el camí del diàleg i la governança local com a motor de transformació.

Amb tot, és evident que ens ha tocat viure moments complexos i que caldrà ser valents en temps difícils. I això ho podem dir just en el moment en què comencem a deixar enrere (i no sense esforços) una pandèmia que ens ha afectat com a societat. És el moment de refermar el compromís per superar la crisi a través de més desenvolupament global. Malgrat això, no ens enganyem, aquest plantejament pot tenir fins i tot un punt d'egoisme de la nostra societat benestant; està clar que no estarem segurs fins que el món no estigui segur.

El futur després de la pandèmia només passa per l'empatia i l'acció solidària, des del municipalisme fins al govern

Però també m'agradaria fer una crida decidida en aquest sentit: el futur després de la pandèmia només passa per l'empatia i l'acció solidària, des del municipalisme que representa el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament fins al Govern del nostre país, que representa la Generalitat de Catalunya. Malauradament, fins i tot així seguirem sense poder solucionar tots els problemes del món (ja ens agradaria), però de ben segur que serem més a prop de la justícia global que tots anhelem i perseguim.

REFERÈNCIES

- 1 — Enquesta sobre la percepció de la població de Catalunya envers la cooperació internacional en el context de crisi actual (2021). Fons Català de Cooperació al Desenvolupament. [Disponible en línia](#).

Isidre Pineda

Isidre Pineda és president del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD) i alcalde de Caldes de Montbui. Llicenciat en Periodisme i en Ciències Polítiques per la Universitat Abat Oliba, té un màster en Comunicació Política, Institucional i Corporativa en Entorns de Crisi i Risc per la Universitat Rovira i Virgili. Des de l'any 2011, és regidor de l'Ajuntament de Caldes, i també és Conseller Comarcal de Turisme des del 2015.